

Анотація

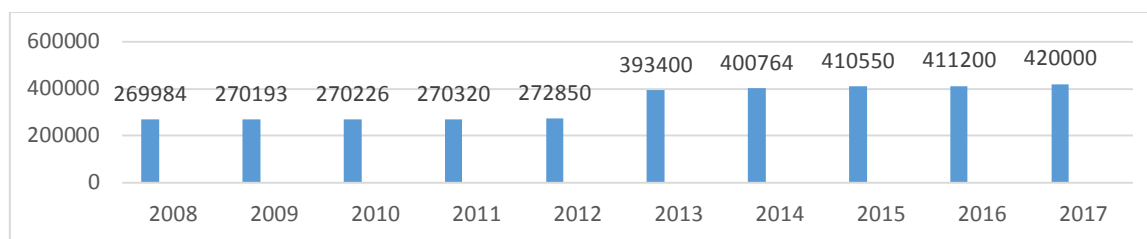
Дослідження ринку аграрної органічної продукції в Україні, початок розвитку даної галузі. Спираючись на деякі статистичні дані, проводиться аналіз ринку органічних продуктів за період 2002-2018р. В даній роботі можна знайти відповідь на питання « Чи затребувана українська органічна продукція на міжнародних ринках?», «Яка динаміка споживання органічної продукції на внутрішньому ринку?» та які кроки допоможуть продовжити ріст органічного виробництва.

Ружина А.С. студентка гр. ФМ 076-18-1

Науковий керівник: Терехов Е.В., к.т.н., доцент кафедри прикладної економіки, підприємництва та публічного управління (Національний технічний університет "Дніпровська політехніка", м. Дніпро, Україна)

ОРГАНІЧНЕ ВИРОБНИЦТВО В УКРАЇНІ. СТАН НА СЬОГОДНІ

Сучасне органічне виробництво прогресує в Україні протягом більш ніж 20 років. За цей час найбільше за площею держава Європи перетворилося в одного з європейських лідерів, де органічне аграрне виробництво ведеться на площі понад 400 тис. Га (рисунок 1).

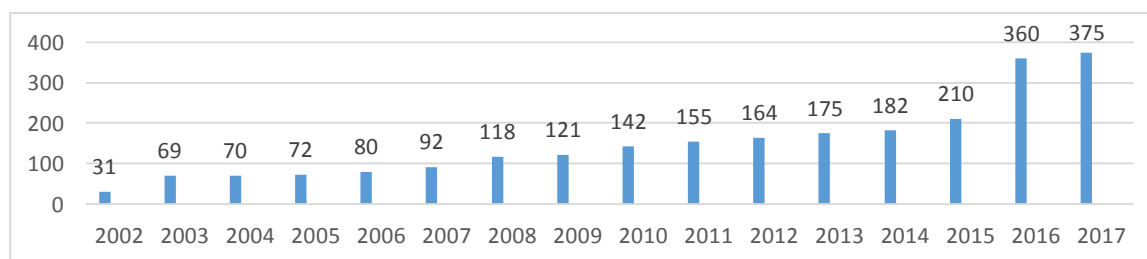

Примітка: складено на основі даних Федерації органічного руху України та IFOAM

Рис.1 - Динаміка сільськогосподарських угідь України, зайнятих під органічним виробництвом, га

Частка сертифікованих органічних площ серед загального обсягу сільськогосподарських угідь України становить понад 1%. До того ж, Україна займає перше місце в східноєвропейському регіоні за площею органічної ріллі. Зокрема, в Україні сертифіковано 570 тис. Га площ дикоросів, збори з яких переважно експортуються в держави Європейського Союзу.

Ще в кінці 1990-х років, коли сертифікувалися перші господарства за органічними стандартами, одним з основних поштовхів поліпшення був попит на органічну продукцію з боку європейських споживачів. І тепер тренд в істотній мірі зберігається. Більшість з органічних операторів в Україні Офіційні статистичні дані IFOAM стверджують, що якщо в 2002 р в Україні було зареєстровано 31 господарство зі статусом «органічного», то в 2017р. їх налічувалося вже 375 сертифікованих за органічними стандартами. (рисунок 2)

Примітка: складено на основі даних Федерації органічного руху в Україні та IFOAM

Рис. 2 - Кількість сертифікованих органічних господарств в Україні

За останнє десятиліття Україна стала значущим постачальником органічної продукції на міжнародному ринку в першу чергу в держави Євросоюзу. Репутація українських

експортерів органічної продукції стійко зростає на всесвітньому ринку завдяки відповідній якості органічних продуктів та виконанню контрактних зобов'язань. Основою органічних товарних позицій, що експортуються з України, є зернові, олійні та бобові культури, а також дикоросів (ягоди, гриби, горіхи і лікарські трави). У 2017 р з України, в першу чергу екпортувалися такі органічні продукти: аронія, березовий сік, пшеничне борошно, брусниця, бузина, гірчиця, глід, горох, волоський горіх (ядро), гречка, жито, журавлина, зерно коноплі, коріандр, кукурудза, люпин, льон, малина, насіння гарбуза, обліпиха, овес, ожина, пластівці, жито, просо, пшениця, пшоно, ріпак, ромашка, соняшник, соя, суниця, цвіт бузини, чорниці, яблука, ячмінь, шипшина, яблучний концентрат, соняшниковий шрот і соняшкову олію. Все більше українських операторів прагнуть експортувати не тільки сировину, але і органічну перероблену продукцію, включаючи рослинні масла, соки, концентрати, крупи, молочні продукти і т.п. В результаті стрімкого зростання попиту на органічні продукти в Північній Америці, з 2016 р експортна орієнтація українських органічних виробників спочатку декілька змінюється, прямуючи, в тому числі і на американський ринок. Більше сорока з них сертифіковані в сореультателстві до Національної органічної програми (NOP) США. Вони виробляють і готують до експорту, зокрема: брусницю, бузину, волоські горіхи, гірчицю, горох, гречку, жито, журавлину, жом цукрових буряків, кінські боби, концентрат соку чорниці, концентрат яблучного соку, кукурудзу, лохину, люпин, люцерну, льон, лляний шрот, малину, обліпиху, овес, ожину, полуницю, просо, пшеницю, ріпак, ріпаковий шрот, сік чорниці, соєві боби, соєвий шрот, соняшник, соняшнікова олія, соняшниковий шрот, тритикале, черемху, чорницю, чорноплідна горобина, шипшина, яблука, яблучний сік, ячмінь. Ще більше десяти українських органічних операторів, які орієнтуються на вимогливий, але при цьому преміальний швейцарський ринок, сертифіковані відповідно до вимог Bio Suisse (Біо Свісс, приватні стандарти Швейцарії).

Зокрема, з урахуванням вимог споживачів, ряд вітчизняних органічних операторів додатково сертифікують своє виробництво у відповідності з вимогами канадських, китайських стандартів, KRAV (Швеція), а також Bioland (Німеччина), Naturland (Німеччина), Soil Association (Великобританія) та іншими.

Внутрішній ринок органічної продукції почав зароджуватися на початку 2000-х років. У 2007 р перші вітчизняні, відповідним чином марковані, сертифіковані органічні продукти виникли на полицях українських магазинів. Основними каналами збуту залишаються супермаркети і спеціалізовані магазини у великих містах. Асортимент суто органічної продукції на полицях магазинів все ще далеко не повний і відрізняється в різних регіонах. Покупці мають можливість придбати в магазинах такі категорії органічних продуктів українського походження: молочні і м'ясні продукти, бакалійні продукти і хлібобулочні вироби, борошно, макаронні вироби, цукор, рослинні масла, спеції, приправи, солодощі, шоколад, мед, напої (фруктові / овочеві / ягідні соки, березовий сік, трав'яні чаї), вина, консервовані продукти (в т.ч. сиропи, джеми, ягідні пасти, гриби, соуси), вино, овочі, фрукти і багато іншого.

Незважаючи на те, що рівень обізнаності вітчизняних споживачів з органічних продуктів і особливостям їх вирощування все ще незадовільній, тим не менш, в Україні попит на сертифіковану органічну продукцію щорічно зростає, склавши, за даними Федерації органічного руху України, в 2018 р 33,0 млн євро (рисунок 3).

Примітка: складено на основі даних Федерації органічного руху України та IFOAM

Рис.. 3 - Динаміка споживання в Україні органічної продукції і його річний приріст

Не дивлячись на складний економічний стан України, протягом 2007- 2018 рр., Можемо бачити, темпи приросту споживання органічних продуктів мали нерівномірну динаміку, але при цьому беззмінно є позитивний тренд. Це ще раз доводить те, що перспективність і актуальність розширення сертифікованого виробництва органічної продукції, як мінімум, для насичення потреб внутрішнього ринка. Аналізуючи прогрес України в сфері організаційно-правової підтримки органічного сектора, необхідно відзначити і основні стратегічні напрямки, задекларовані в Стратегії поліпшення аграрного сектора «3 + 5», представленій Міністерством аграрної політики та продовольства України в 2016 році. Ця тактика базується на 3-х пріоритетах- реформу системи державної підтримки з акцентом на дрібних фермерів, в укладанні земельної реформи та реформи державних підприємств. Основні напрями – становлення ринків збуту, органічне виробництво і нішевих культурах, поліпшення сільських територій, в зрошенні і безпеки харчової продукції. Таким чином, в Україні офіційно розвиток органічного виробництва визначено основним пріоритетом для вітчизняної аграрної сфери поруч з безпекою харчової продукції, тісно пов'язаної з органікою.

Зауважу, що від того, наскільки комплексно вдасться підійти до значимого питання організаційної та фінансової підтримки органічного сектору України, залежать не тільки темпи його розвитку, а й розвиток всієї сільськогосподарської сфери країни. Зокрема, процвітаючим сектор буде лише в разі утворення результативної нормативно-правової бази та розробки механізмів стимулювання споживчого інтересу до органічної продукції.

Підведу підсумки. З огляду на досить потужного аграрного потенціалу Україна має всі можливості для справжнього, ще більш широкого залучення до міжнародного органічного руху, глобальному ринку органічних продуктів. Тут відкривається перспектива стати одним з провідних постачальників високоякісної сертифікованої органічної продукції не тільки на європейський, азіатський і американський ринки, а й, що особливо значимо, максимально наситити вітчизняний ринок власною органічною продукцією. Крім того, потрібно враховувати і соціально-економічні та екологічні вигоди, які несе органік для соціуму, а саме: збереження і поліпшення родючості ґрунтів, відновлення біорізноманіття; розвиток сільських територій та зростання зайнятості на селі; забезпечення продовольчої безпеки держави, збереження здоров'я нації шляхом насичення внутрішнього ринку України високоякісними сертифікованими органічними продуктами.

Світова органічна практика свідчить про необхідність безперервного оновлення підходів до розвитку органічного виробництва з метою формування стійких агропродовольчих систем і ринків.